

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ, ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Основною метою політики будь-якої держави є забезпечення добробуту, економічного зростання та якісного життя населення. В основі такої політики має лежати чіткий контроль за рівнем інфляції у державі. На сьогоднішній день інфляція являє собою одну з найбільш гострих проблем розвитку економіки в багатьох країнах світу, негативно впливаючи на всі сторони життя суспільства. Вона спричиняє зростання цін, зниження життєвого рівня населення, руйнує грошову систему, послаблює національну валюту, стає причиною перетікання національного капіталу за кордон [1].

Проблематиці дослідження інфляційних процесів присвячена велика кількість праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, зокрема Р. Кембелл, С.В. Міщенко, С.В. Науменкова, С.В. Онишко, С. Фішер, К.Ф. Черкашина, та інші. Аналіз впливу інфляції на економіку України та пошук шляхів їх подолання є досить актуальним питанням, адже саме від рівня інфляції залежить економічний розвиток країни та напрям, у якому уряд повинен рухатися, щоб країна не перебувала у стані застою, а економічно зростала.

Інфляція має багатоскладовий та багатофакторний характер, тому для її ефективного державного регулювання необхідно знати причини, що лежать в її основі. До основних причин виникнення інфляції можна віднести: порушення пропорцій суспільного виробництва, надмірна емісія паперових грошей, дефіцит державного бюджету, значне зростання внутрішнього та зовнішнього боргу, монополізація виробництва, мілітаризація економіки, недосконалість податкової системи, кризові явища у фінансово-кредитній системі, зовнішньоекономічні фактори;

Основним показником, за допомогою якого вимірюється інфляція в країні, є індекс споживчих цін. Динаміка індексу споживчих цін з 2010 по 2017 р. представлена на рис. 1 [2].

Аналізуючи динаміку змін індексу споживчих цін протягом 2010–2017 років, можна побачити, що найвищою інфляція була протягом 2014–2015 рр. Вона була сформована за рахунок трьох основних складників – продукти харчування, житлово-комунальні послуги, алкогольні напої і тютюнові вироби. У 2016 р. відбулося стрімке зниження до 12,4 %. Динаміка споживчих цін у 2016 р. була близькою до прогнозів Національного банку, що публікувалися в інфляційних звітах протягом року та передбачали зростання споживчих цін на 12 % за підсумками року. Таким чином, ціль інфляції на 2016 р., визначена Стратегією монетарної політики на 2016–2020 рр. у межах 12 % $\pm$ 3 п.п., досягнуто. Швидке сповільнення інфляції в 2016 р. відбулося насамперед завдяки послабленню інфляційного тиску, зумовленого фундаментальними факторами. Так, посилення ролі облікової ставки, її виважене зниження протягом року та зусилля уряду з утримання фіскального дефіциту в цільових межах привели до суттєвого поліпшення інфляційних і курсових очікувань та стримували інфляцію з боку попиту. Також зниженню інфляції сприяла помірна волатильність обмінного курсу гривні, яка спостерігалася протягом більшої частини року завдяки сприятливій ситуації на зовнішніх ринках. Фактична інфляція в річному вимірі 2017 р. виявилася дещо нижчою за траєкторію прогнозу Національного банку, опублікованого в Інфляційному звіті, і становила 3,9 %. Це пояснюється насамперед низкою факторів пропозиції, внаслідок дії яких темпи зростання цін на сирі продукти харчування були нижчими, ніж прогнозувалося. У 2018–2020 роках споживча інфляція знижуватиметься і поступово повернеться до цільових показників, однак цей процес триватиме довше, ніж очікувалося раніше.

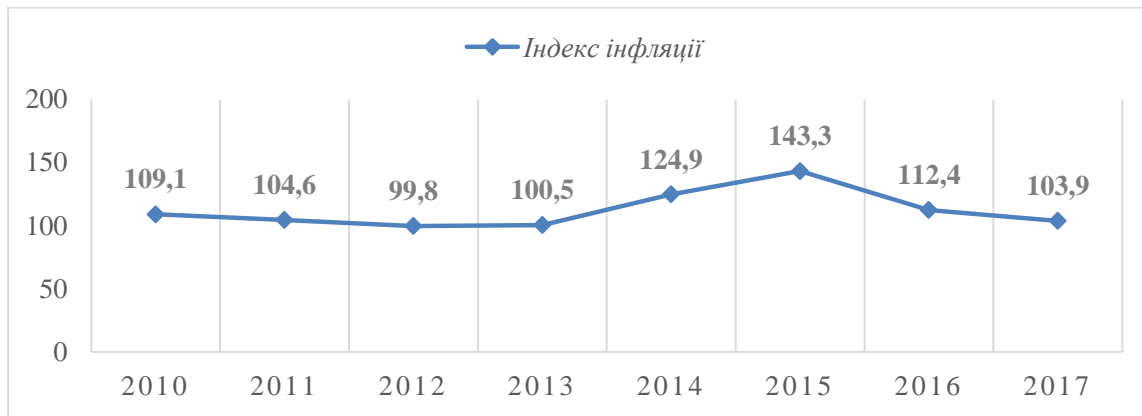

Рис. 1. Динаміка зміни індексу споживчих цін 2010–2017 р., %

Для успішного подолання інфляційних процесів в Україні антиінфляційні заходи мають бути комплексними, основними серед яких є стабілізація і стимулювання виробництва, удосконалення податкової системи, створення ринкової інфраструктури, підвищення відповідальності підприємств за результати господарської діяльності, зміна обмінного курсу грошової одиниці, проведення певних заходів з регулювання цін і прибутків та ін [3]. Аналізуючи існуючі підходи до подолання інфляції в економіці можна виділити наступні заходи антиінфляційного регулювання в Україні:

По-перше, необхідно розробити і втілити в життя комплекс державних програм розвитку економіки, в першу чергу тих галузей і підприємств, які сприяють становленню конкурентного, високотехнологічного та наукомісткого виробництва.

По-друге, стимулювання кредитної та інвестиційної діяльності банків та обмеження покриття дефіциту коштів за рахунок банківського кредиту, також необхідно здійснити систему посилення стимулів виробничого накопичення, включаючи субсидії, які здатні підтримати процес накопичення коштів у підприємців та населення. Особливої уваги, також потребує розвиток фінансового ринку як конкретного механізму концентрації капіталу і його спрямування у національну економіку [4].

По-третє, уряду необхідно розробити послідовну, прозору грошово-кредитну політику, яка буде спрямована на забезпечення стабільності цін. І, як зазначає С. Міщенко, в монетарній політиці акценти повинні бути зміщені з одностороннього розгляду цінності грошей як їх купівельної спроможності до комплексної оцінки з урахуванням цінності грошей як капіталу [5].

По-четверте, змінити структуру виробничих фондів з метою розширення виробництва товарів народного споживання, тобто створення умов для переливу капіталу з однієї до іншої галузі суспільного виробництва.

По-п'яте, вдосконалення податкової системи, особливу увагу слід приділити саме регулюючій ролі податків.

Отже, найбільшої ефективності проведення антиінфляційної політики можна досягти лише за умов комплексного використання всіх можливих способів боротьби з інфляцією. Інфляційні процеси та економічні кризи не оминули жодної країни, проте навіть найважчі з них зазвичай завершувалися оновленням економіки та її зростанням. Україні необхідно використовувати той досвід і методи, які допомогли вийти іншим країнам з кризи і подолати інфляцію, але з врахуванням особливостей національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Тівєриадська Л.В., Якименко А.М. Інфляційні процеси та їх соціально-економічні наслідки в Україні / Л.В. Тівєриадська, А.М. Якименко // Економічний простір. – 2015. – № 93. – С. 175–188.
2. Індекс інфляції України / Фінансовий портал Мінфіну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>
3. Марцин В.С. Інфляційні процеси, причини їх виникнення та шляхи подолання в Україні // Регіональна економіка. – 2012. – № 1. – С. 21–29.
4. Онишко С.В. Фінансовий ринок в системі джерел фінансового забезпечення інноваційно-орієнтованого розвитку України // Науковий вісник Полісся № 2 (6), 2016.
5. Міщенко С. Удосконалення монетарної політики та регулювання фінансових систем / С. Міщенко // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 5. – С. 21–27.